

Vážení posluchači,

nad rámec základního programu U3V Vám ve spolupráci s Přírodovědeckou fakultou MU, Ústavem teoretické fyziky a astrofyziky nabízíme kurz:

Astronomie aneb blíže ke hvězdám X

Forma výuky: online přes aplikaci Microsoft Teams
Počet účastníků: neomezen
Garant kurzu: doc. RNDr. Miloslav Zejda, Ph.D.
Termíny: **23. 3. – 11. 5. 2021**, vždy v úterý od 16.00 do 17.30 hod.
(23. 3., 30. 3., 6. 4., 13. 4., 20. 4., 27. 4., 4. 5. a 11. 5. 2021, tj. 8 přednášek)
Cena: 300,- Kč

V 10. cyklu astronomických přednášek v rámci Univerzity třetího věku MU jsou zařazena nová témata, např. o Marsu, fotonech a gravitačních vlnách. Kromě jiných uslyšíme i přednášku RNDr. Jiřího Grygara, CSc., na téma Žeň objevů 2020. Posluchači si rozšíří své dosavadní znalosti nabyté v minulých kurzech a také se seznámí se zcela novými poznatky v oblasti astronomie.

Absolvování předchozích běhů není podmínkou pro účast v tomto kurzu.

Program kurzu a podrobnější anotaci přednášek a také představení jednotlivých přednášejících naleznete na dalších stranách této nabídky.

Výuka probíhá online prostřednictvím aplikace MS Teams. Nejpozději týden před začátkem kurzu obdržíte e-mail s návodem na stažení aplikace MS Teams. Pro připojení k výuce je nutné znát Vaše UČO (univerzitní číslo osoby) a také primární heslo.

Poplatek za kurz je nutné uhradit **nejpozději týden před zahájením kurzu, preferujeme platbu bankovním převodem.** Je-li to možné, zvolte prosím tuto variantu.

V případě zájmu o kurz se přihlaste **prostřednictvím elektronické přihlášky** – odkaz na ni je umístěn níže.

Vzhledem k tomu, že není omezena kapacita kurzu, můžete se přihlásit hned.

[Elektronická přihláška do kurzu Astronomie aneb blíže ke hvězdám X](#)

Ing. Bc. Barbora Hašková, v. r.
vedoucí Oddělení CŽV

doc. RNDr. Miloslav Zejda, Ph.D., v. r.
odborný garant kurzu

Masarykova univerzita, Univerzita třetího věku

Komenského nám. 2, 602 00 Brno

www.u3v.muni.cz, **mail:** u3v@rect.muni.cz, **tel.:** 549 49 8141

Úřední hodiny: Po, St: 9:00 – 11:00 hod.
Út, Čt: 13:00 – 15:00 hod.

Program kurzu

Příběhy fotonů – doc. RNDr. Miloslav Zejda, Ph.D.

23. 3.

Stručný úvod do fotometrie, měření jasností kosmických objektů od nejstarších vizuálních pozorování až po moderní velmi přesná měření. Může lidské oko konkurovat fotometrům nebo kamerám?

Gagarin nás všechny pozval do vesmíru – Milan Halousek

30. 3.

Přednáška k 60. výročí první cesty člověka do vesmíru. Kosmický let Jurije Gagarina trval ve středu 12. dubna 1961 pouhých 108 minut, přesto se navždy zapsal do dějin lidstva.

Co historickému okamžiku předcházelo, a co po něm následovalo? Jaké byly osudy Gagarina a jeho následovníků? A jak to bylo s těmi, kteří údajně letěli do vesmíru již před Gagarinem?

Krátký život prvního kosmonauta světa se uzavřel už v roce 1968. Jak to bylo s dodnes přesně neobjasněnými událostmi Gagarinovy tragické smrti? Opravdu zahynul při havárii vojenské stíhačky, nebo dodnes létá vesmírem, jak o tom polemizují některé konspirační teorie?

Gravitační vlny: další okno do Vesmíru dokořán – Ing. Petr Dvořák, Ph.D.

6. 4.

Lidstvo umí již více než pět let experimentálně detekovat gravitační vlny. Za tuto dobu bylo učiněno hned několik zajímavých až převratných objevů v oblasti astrofyziky. A to ještě ani zdaleka nejsme na konci technologických možností... Pojdte s námi místo surfování po internetu surfovat na gravitačních vlnách v naší on-line přednášce, kde budete mít možnost se i dotazovat a diskutovat.

Co nového na Marsu? – Mgr. Petr Brož, Ph.D.

13. 4.

Rok 2021 představuje z pohledu výzkumu Marsu naprosté žně.

Podařilo se k němu totiž dopravit trojici sond, které nás zásobí fascinujícími informacemi. Jenže výzkum Marsu na jejich přilet nečekal a tak i minulé roky přinesly řadu objevů, které by vás neměly minout. Jakých? To se dozvíte během našeho virtuálního setkání.

Koupím dalekohled, zn. "levně" – Mgr. Jan Píšala

20. 4.

Co všechno lze spatřit v současných astronomických dalekohledech? Stojí astronomické dalekohledy astronomické částky? A jak si vybrat ten správný, aby se z pozorování nestalo utrpení?

Žeň objevů 2020 – RNDr. Jiří Grygar, CSc.

27. 4.

55. souhrn novinek v astronomii, tentokrát za rok 2020, komprimovaný do jediné hodiny.

Astronomie v barvách duhy – Mgr. Marek Skarka, Ph.D.

4. 5.

Spektroskopie je zcela zásadní disciplínou astronomie a astrofyziky. Díky spektroskopickým pozorováním můžeme zjistit mnoho o fyzikálních charakteristikách hvězd a jevech, které probíhají nejen na jejich povrchu, ale také pod povrchem a v jejich okolí. Během přednášky se pokusím vysvětlit principy spektroskopie a oblasti její aplikace s důrazem na měření radiálních rychlostí.

Exkurze do moderní radioastronomie – RNDr. Miroslav Bárta, Ph.D.

11. 5.

Radioastronomie zažívá období bouřlivého rozkvětu a její metody nám přinesly mnoho nových průlomových objevů. Stále se konstruují nové obří single-dish přijímače (např. FAST), ovšem hlavní proud vývoje jde cestou interferometrických anténních soustav pro aperturní syntézu (např. LOFAR, ALMA, e-OVSA, MUSER, SKA). Trendem je propojování jednotlivých observatoří do globálních VLBI sítí. Tento soudobý rozvoj je hnán zejména bezprecedentním pokrokem v oblasti DSP technologií a HPC (superpočítače). Z tohoto rozkvětu radioastronomie profitují všechny obory astrofyziky, včetně fyziky Slunce.

Přednáška si klade za cíl seznámit posluchače s principy moderní radioastronomie, s ukázkami přístrojů, které na této bázi fungují nebo se staví a s hlavními dosaženými výsledky z poslední doby. Hlavní důraz bude kladen na milimetrovou observatoř ALMA (Chile), na jejímž provozu a dalším rozvoji se významně účastní i Česká republika. Závěrem budou zmíněny nastupující trendy rozvoje tohoto podivuhodného oboru.

Přednášející

doc. RNDr. Miloslav Zejda, Ph.D. – Ústav teoretické fyziky a astrofyziky MU, garant astronomického kurzu U3V MU; zabývá se proměnnými hvězdami různých typů, zejména zákrytovými dvojhvězdami.

Milan Halousek, jeden z předních českých popularizátorů kosmonautiky. Je předsedou vzdělávacího spolku KOSMOS-NEWS, který si klade za cíl popularizaci kosmonautiky především mezi školní mládeží, ale i širokou veřejností. Je také předsedou Astronautické sekce České astronomické společnosti a členem Odborné skupiny pro bezbariérovou astronomii a kosmonautiku České astronomické společnosti. V roce 2011 a 2018 byl jedním z organizátorů projektu „Do kosmu s krtkem“, při kterém americký astronaut Andrew Feustel vzal s sebou do vesmíru figurku českého Krtečka.

Ing. Petr Dvořák, Ph.D., vědecký pracovník Středoevropského technologického institutu VUT, odborný asistent na Ústavu fyzikálního inženýrství Fakulty strojního inženýrství VUT Brno,

Mgr. Petr Brož, Ph.D., vědecký pracovník Oddělení geodynamiky na Geofyzikálním ústavu Akademie věd ČR, kde se věnuje výzkumu sopečné činnosti napříč sluneční soustavou. Specializuje se na projevy sopečné činnosti na povrchu Marsu; převážně na malá sopečná tělesa vznikající při krátkodobé sopečné aktivitě vlivem odplyňování magmatu.

Mgr. Jan Pišala, zástupce ředitele Hvězdárny a planetária Brno, externí spolupracovník Ústavu teoretické fyziky a astrofyziky MU. Zabývá se popularizací astronomie na všech frontách, od tvorby pořadů pro planetária, přes psaní knih a článků, až po pozorování noční oblohy pro širokou veřejnost.

RNDr. Jiří Grygar, CSc., vedoucí vědecký pracovník oddělení Astročásticové fyziky Fyzikálního ústavu AV ČR. Nejznámější český astronom, popularizátor astronomie a vědy. Autor knih, TV pořadů. Držitel celé řady ocenění.

Mgr. Marek Skarka, Ph.D., vědecký pracovník Exoplanetární skupiny Astronomického ústavu AV ČR. Zabývá se hvězdnými pulzacemi, dvojhvězdami s pulzující složkou, analýzou časových řad a spektroskopickými pozorováními exoplanetárních kandidátů.

RNDr. Miroslav Bárta, PhD., vedoucí Slunečního oddělení Astronomického ústavu AV ČR. Zabývá se výzkumem sluneční aktivity – zejména počítačovým modelováním procesů ve slunečních erupcích a jejich diagnostikou s pomocí radioteleskopů. Působí i jako evropský koordinátor vědeckého využití observatoře ALMA v oblasti sluneční fyziky.